

Algemeen Bestuur en directie WIL
T.a.v. de heer B van Raalte
Postbus 2708
3430 GC NIEUWEGEIN

Nieuwegein, 14 januari 2026

Onderwerp: Advies Beleidsregels debiteuren WIL 2026

Geachte Bestuur,

De Cliëntenraad Werk en Inkomen Lekstroom (hierna te noemen: CR-WIL) heeft met veel belangstelling kennisgenomen van de Beleidsregels Debiteuren WIL 2026. Deze beleidsregels zijn opgesteld in het licht van de (nieuwe) Participatiewet en het Meerjarenbeleidsplan 2026–2028, met als uitgangspunten: eenvoud, vertrouwen en maatwerk.

De CR-WIL ervaart dat de gekozen opzet goed aansluit bij de huidige visie op mensen die gebruikmaken van de Participatiewet. Wij zijn positief over het feit dat in deze beleidsregels duidelijk aandacht is voor handhaving op basis van vertrouwen, ruimte voor maatwerk en de menselijke maat.

In dit kader verwijzen wij graag naar het **advies Handhaving van 17 mei 2023**, waarin de CR-WIL een aantal kernpunten heeft benoemd.

Oorzaken van fraude (volgens de CR-WIL):

De CR-WIL ziet fraude als het opzettelijk misbruik maken van (sociale) verzekeringswetten. Daarbij spelen volgens de CR-WIL met name de volgende elementen een rol:

1. **Gelegenheid (opportunity)**
De kans of mogelijkheid om frauduleus te handelen.
2. **Noodzaak**
Bijvoorbeeld door schulden, financiële tegenvallers of de wens om het eigen leven iets te verbeteren.
3. **Rationalisatie**
Het voor zichzelf goedpraten van het gedrag, vaak met argumenten als: *'Ik werk er hard voor', 'ik krijg te weinig geld', 'anderen doen het ook' of 'de overheid heeft geld genoeg'.*

In het toen geldende beleidsplan werd duidelijk onderscheid gemaakt tussen een bewuste en een onbewuste overtreding van regels. Uitgangspunt daarbij was dat de klant vertrouwen krijgt, totdat het tegendeel is bewezen.

Bij een **onbewuste regelovertreding** werd geen boete opgelegd. Terugvordering kon wel aan de orde zijn, maar werd altijd per individuele situatie beoordeeld.

Bij een **bewuste overtreding** volgde wél een boete, eventueel aangevuld met andere maatregelen.

De Cliëntenraad WIL kon zich volledig vinden in dit beleid.

De voorgestelde aanpassing van de Beleidsregels Debiteuren WIL 2026 sluit naar de mening van de CR goed aan bij het destijds opgestelde beleidsplan Handhaving.

Verder heeft de CR-WIL nog een aantal vragen en opmerkingen bij de **Beleidsregels Debiteuren WIL 2026**.

Artikel 1

in de toelichting aangegeven dat de WIL kan overgaan tot terugvordering via een bestuursrechtelijke procedure.

De CR-WIL merkt op dat deze regeling momenteel niet door alle gemeenten via de WIL wordt uitgevoerd. Wij adviseren daarom om deze regeling gezamenlijk, d.w.z. door alle vier de WIL-gemeenten onder te brengen bij de WIL, d.w.z. door alle vier deelnemende gemeenten, hiervoor kiezen. Dit komt de eenduidigheid en uitvoering ten goede.

Artikel 5

De WIL kiest voor netto-terugvordering. De CR-WIL is verheugd over deze keuze.

Wel hadden wij graag gezien dat hierbij een onderscheid wordt gemaakt tussen vorderingen die het gevolg zijn van niet-opzettelijk handelen en vorderingen die voortkomen uit opzettelijk handelen van de cliënt. In de praktijk blijken vorderingen bij opzettelijk handelen vaak aanzienlijk hoger te zijn dan vorderingen die onbedoeld zijn ontstaan. In die gevallen zou een bruto terugvordering recht doen aan het bewust handelen.

Daarnaast vraagt de CR-WIL zich af in hoeverre reeds afgedragen lasten, zoals belasting en premies, door de overheid kunnen worden teruggevorderd als onverschuldigd betaalde bedragen.

Artikel 8

De CR-WIL vraagt zich af waarom in dit artikel wél wordt uitgegaan van terugvordering van de vakantietoeslag (conform onderdeel c), maar of ditzelfde uitgangspunt ook niet zou moeten gelden voor de Individuele Inkomstenstoeslag.

Artikel 10

(Gedeeltelijke) kwijtschelding en afgeronde of lopende schuldhulpverlening

Ook bij dit artikel adviseert de CR-WIL om een duidelijk onderscheid te maken tussen vorderingen die zijn ontstaan door niet-opzettelijk handelen en vorderingen als gevolg van opzettelijk handelen.

Wanneer sprake is van opzettelijk handelen, adviseert de CR-WIL niet akkoord te gaan met een minnelijke regeling van anderhalf jaar, gevolgd door kwijtschelding van de resterende schuld.

Artikel 11

Verwijtbare vordering – termijn van 120 maanden

Zoals ook is opgemerkt bij de artikelen 5 en 6, ervaart de CR-WIL in de praktijk een ongelijkheid in de hardheid van terugbetaling, met name door de hoogte van de vordering. Hoewel vorderingen doorgaans netto en zonder rente worden terugbetaald, worden schulden bij langere terugbetalingstermijnen feitelijk positief beïnvloed door de jaarlijkse inflatiecorrectie. Dit kan ertoe leiden dat de reële waarde van de schuld afneemt. De CR-WIL merkt op dat hieruit de conclusie zou kunnen worden getrokken dat opzettelijk handelen uiteindelijk toch een financieel voordeel kan opleveren, wat onwenselijk wordt geacht.

Artikel 19

Verrekening, aanmaning, dwangbevel, beslag en paspoortsignalering

De CR-WIL vraagt zich af hoe wordt omgegaan met cliënten die tijdens een lopende terugbetalingsregeling terugkeren naar hun land van herkomst, zoals bijvoorbeeld Syrië. Wij vernemen graag hoe de WIL in dergelijke situaties denkt de openstaande vorderingen veilig te stellen en te innen.

Daarnaast vraagt de CR-WIL zich af of openstaande vorderingen na het overlijden van een cliënt worden verhaald op eventuele erfgenamen, en zo ja: op welke wijze.

Tot slot

Wij wensen u veel wijsheid bij de verdere uitwerking en uitvoering van de Beleidsregels Debiteuren WIL 2026. Daarbij gaan wij ervan uit dat u onze adviezen en vragen zorgvuldig zult betrekken bij uw afwegingen en verdere beleidsontwikkeling. Graag ontvangen wij op dit advies een reactie.

Met vriendelijke groet,
Secretaris Cliëntenraad WIL
Lennard de Kok

